

GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1939-40

DRAMA

21 I. NESTROY:
DANES BOMO TIČI

I. NESTROY:

DANES BOMO TIČI

PREMIERA 3. MAJA 1940

Melanholični šaljivec in burkež J. N. Nestroy (1802—1862) je klasik »avstrijske« literature in tvori važen razvojni člen v vrsti Grilparzer, Raymund, Nestroy, Anzengruber itd. Za nas ima pomen kot predstavnik gledališke literature edinega velemesta, v katerem se je šolala naša inteligenca. Ivan Cankar ga je ljubil in spoštoval ter se tudi učil od njega. Nemški literarni zgodovinar Walzel opisuje tega odrskega komika, ki si je vse življenje želel biti traged, takole:

»Nestroy kaže, kako se je že kmalu po letu 1830. udobni Fejak ob Donavi naučil ostrega zanikanja. Nestroy razpolaga z dialektiko, zoper katere posmeh ni pomoči. Romantično-ironično se pri njem stvari zrcalijo, dokler gledalec ne izgubi tal pod nogami in se uda. Nenavadni opazovalni dar, ki ga dela mojstra travestije, mu razkriva človeške slabosti, tudi njegove lastne. Besedni dovtipi od najcenejšega kalamburja do duhovitega domisleka, situacije neodoljive komike, cinizmi in kvante, zlasti pa nedoločno izrekanе psovke se vrste v njegovih igratih. Bil je kakor Molière tudi sam izvrsten igralec in njegov drzni jezik je bil vsak trenutek pripravljen improvizirati. Politična in družbena zbadljivost tistega časa je prišla pri njem do najvišjega razvoja. Kdor je življenje in početje dunajskega mesta desetletja opazoval z neusmiljeno Nestroyevo ostroidnostjo,

je moral sredi grotesknega sveta njegovih burk opaziti stavke, ki razodevajo nad vse globok pogled za težka vprašanja avstrijskega političnega razvoja, za najnovejša družbena vprašanja. Danes vidimo, da je v marsičem takem prehitel kasnejši naturalizem in da je tam, kjer se je zresnil, pripravljal pot Anzengruberjevi ljudski igri.«

J. V.

Putjata, Revizor, Daneš in druge zgodbe

V sezoni 1921-22 je bil »Revizor« tretja režija pokojnega Borisa Vladimiroviča Putjata. Pred njim je postavil na oder opero »Borisa Godunova« z Levarjem v naslovni vlogi in veseloigro »Kozarec vode« z Z. Borštnikovo, Šaričevo in dr. »Revizorja« smo tisto sezono igrali 19 krat, v naslednji še 3 krat (z Markovičem kot poglavarjem in s Putjato kot Hlestakovom). Kolikšen uspeh je imela predstava pri občinstvu in kritiki, najlažje povemo z besedami pokojnega Putjata, ki je pred reprizo nagovoril igralce: »Otroci, pohvaljeni ste bili, a še premalo; še več ste zaslužili!«

Putjata je takrat napisal v »Gledališkem listu« članek »Par besed gledalcem Revizorja«, kjer pravi med drugim: Glavna oseba »Revizorjeva«, kakor pripoveduje sam njegov avtor, je večni in za vse enaki smeh . . ., oni veliki smeh, ki osvežuje dušo, razsvetljuje možgane in odpira oči, da jasno vidijo, česar ne bi zapazile, če bi tega velikega smeha ne bilo . . . Smeh mora biti, ampak biti mora le sredstvo; cilj pa je le sočutje v dušah gledalcev do teh ubogih tipov, ki jih pogublja nemilostno življenje . . .

Koliko veselje, jeze, razburjenja in raznih dogodivščin je bilo na skušnjah za »Revizorja«! Putjata te ni izpustil iz klešč, če te je bil že vanje dobil. Lahko rečemo, da včasih od privatnega človeka ni ostalo nič, pregneten se je nam vsem pred očmi pretvoril v Gogoljevo figuro in Putjata je tlesknil z jezikom:

»Prekleti hudič, kako dobro si napravil, hvala Bogu!«
Poglavarjevo ženo je igrala naša nepozabna Cirila Medvedova kot gost iz opere ter je v tej vlogi prvič nastopila na dramskem odru in to z velikim uspehom. Pri skušnjah ji je kot debutantki sila

trda predla in režiser jo je »pošiljal nazaj«, da je morala isto sceno po 5 krat ponoviti. Šlo ji je na jok in dostikrat se je pošteno izih-tela. toda Putjata se ni dal omehčati. Končno je našla pravi ton in režiser je ob taki priliki vselej stopil k nji in ji galantno poljubil roko: »Hvala ti, Medvedka, lepše si naredila kot sem mislil.« Cirila Medvedova, še vsa v solzah, odgovori: »Saj bi bila že prej, če bi mogla...« Vsi smo se zasmejali, tudi gospa Cirila se je in rekla: »Malo solzá nikjer ne škodi — lepo je pa le pri teatru!«

Vera Danilova je igrala poglavarjevo hčerko. O tej kolegici bi mogel napisati samo to, da je bila vedno pripravljena za vsako šalo in da ji smeha ni nikoli zmanjkalo. Putjata jo je resno karal, ona se mu je smejala v obraz, toda samo z očmi. Putjata: »Vera, niti zmerjati te ne morem, ker se ti moram smejati.« Vera: »Pa me pohvalite, stavim, da se boste potem jezno držali!« Putjata je bil uničen.

Papa Danilo je igral Zemljaniko. Bilo je ganljivo gledati na skušnji, kako sta se včasih s Putjato sporekla in dasi sta se nato vedno pobotala, sta se včasih precej trdo spoprijela, stara odrska leva, toda vedno v taki obliki, da sta še vedno ostala — gospoda. Nehote se spominjam na ta dva moža dandanes, ko vlada »stvarnost« in so si ljudje med seboj »stvarni«, brezobzirni in surovi.

Hlopova je igral Pavel Ločnik. Ne morem pozabiti, kako je v tej vlogi neprestano pomežikoval z očmi, glas se mu je tresel in bil prava podoba uboge šolmaštrske pare. Ko mu je Putjata hotel kaj popravljati, se je Ločnik vselej oglasil samozavestno: »Mi ni treba nič praviti, dobro vem, kako je to, sem bil sam učitelj, preden me je teater premotil.« To se mu je videlo posebno pri njegovi nepozabni vlogi učitelja Komarja v Cankarjevih »Hlapcih«. V drugi sezoni je igral Hlopova že E. Gregorin — Ločnika ni bilo več med živimi; sodnika pa Cesar — naš sedanji poglavar — ki je prevzel to vlogo za originalnim Rusom Sergijem Kuratovom, ki je poleg Putjate edini ostal v Ljubljani od družine Muratova.

Pogled na takratni gledališki lepak mi pove marsikaj zanimivega; premnogo jih ni več med nami. Gospa Škerljeva je v Beogradu, V. Danilova v Brnu na Moravskem, S. Kuratov je brivec v Zemunu, Jos. Kovič režiser v Mariboru, Tone Šubelj v Ameriki, Danilo, Gorpupova in Strniša pa so v Ljubljani.

Med sodelavci prvega »Revizorja« imamo štiri, drage in nepozabne, ki jih pokriva črna zemlja:

Boris Putjata, P. Ločnik, R. Železnik in B. Smerkolj.

Od tistih, ki so igrali pri premieri in igrajo tudi v sedanji Kreftovi režiji, so tudi štirje, samo še štirje:

Drenovec, Kralj, Lipah in Peček, ki se vrača s svojim poštarjem nazaj v našo Dramo, iz katere se nam je pred leti izgubil. Peček in Kralj sta tudi edina dva, ki igrata isti vlogi kot sta jih bila igrala pred 19 leti.

Morda dolgo vežem te stare spomine; morda pa jih je med Vami še mnogo, ki se dobro spominjajo takratne predstave; meni je bilo pa tudi do tega, da se malo ustavim pri misli, da je kratkih 19 let dolga doba, pri gledališču pa prav gotovo zelo dolga doba in da bomo čez pol ure zelo verjetno že starejši ali morda prav zares stari, ko gledamo okrog sebe na odru mlade kolege, ki obetajo vse boljše.

Ko so bili letos na severni zemlji finski boji končani, ko se je razlil tudi nad Ljubljano severni sij in je naša Drama po daljših krčih porodila »Severno lisico« in je družinica našega člana St. Severja prejela prvo doklado v obliki ljubke hčerke in je tudi naša bivša članica, sedaj beograjska igralka Savka Severjeva dobila krepkega sinčka — se je še sredi mraza začel poletni abonma.

Ko bi bil vesoljnemu svetu krvavo potreben nekrvavi nebeščanski Revizor, da bi s poslednjim udarcem končno ločil zlo od dobrega — ko se huda zima ni mogla ločiti od nas in se nas drži kot huda bolezen ali slaba kritika — smo začeli v Drami študirati »Revizorja« v režiji dr. Br. Krefta.

Z veseljem so vsi sodelujoči sledili njegovim namigom, toda bramba domovine nam je odpoklicala tovariša Jermana in Gregorina, nenadno in težko obelene našega postarnega mladeniča, našo »staro sabljo« — Jos. Daneša - Gradiša.

»Cyrano de Bergerac« pravi v V. dejanju: »Vse mi je šlo narobe — zdaj še smrt.« Toda naš kolega Daneš je že na najboljši poti okrevanja, kar mu žele vsi, ki ga poznajo in nič manj igralci, ki so šele sedaj vsak zase odkrili, kako zelo ga imajo radi.

Daneš je bil v Putjatovi režiji Hlestakov — prvi slovenski Hlestakov. Igral pa je tudi v Zagrebu, Osijeku in dr. Hlestakov je bil cilj in najvišji vrh igralskih želja našega Daneša. Z njim smo hoteli proslaviti 40 letnico njegovega igralskega delovanja.

40 letnica — to je že skoro zlata maša. V gledališču pa je to več kot demantna poroka.

Večkrat nam je govoril: »Še Hlestakov — potem pa v pokoj.« Usoda, norčava in objestna, mu ni tega privoščila. Ne na jubilejno predstavo v najbolj priljubljeni vlogi, ne — v bolnico! Kaj je to za igralca: ne igrati, ležati med bolniki in samo čitati kritike o premierah, pri katerih ni sodeloval! — tega ni mogoče opisati in dopovedati tistemu, ki ni sam tega doživel.

Pri sedanji predstavi bo postavil na oder svojega Hlestakova naš Jan, naš letošnji Laert in bodoči Hamlet.

Toda tudi Daneš bo med nami, sicer neviden, ali med nami bo.

Vsi so obžalovali, ko je hotel iti v pokoj.

Jaz nisem tega obžaloval, ker vem, da ga teater ne bo izpustil iz svojega objema.

Fr. Lipah

Letno poročilo sezone 1938-39

A. Upravnik in administracija:

- a) Župančič Oton, upravnik;
- b) Mahkota Karel, administrator, ekonom in nadzornik zgradbe;
Jančar Minka, dnevna blagajničarka in večerna v Operi;
Pliberšek Antonija, pisarniška uradnica in večerna blagajničarka v Drami;
Remec Gizela, pisarniška pomočnica;
Mastnak Maks, služitelj;
- c) računski odsek:
Hočevar Jurij, višji računski inspektor;
Rakovec Rudolf, blagajnik;
Galovič Vojteh, pomožni knjigovodja.

B. Drama:

Golia Pavel, ravnatelj Drame;
Vidmar Josip, dramaturg;

a) Dramski igralci:

Cesar Ivan, Drenovec Alojzij, Gregorin Edvard, Jan Slavko, Jan Vida, Jerman Ivan, Kralj Emil, Levar Ivan, Lipah Franc, Neffat Mira, Plut Josip, Rakar Angela, Rogoz Zvonimir (na dopustu v Pragi), Skrbinšek Milan, Šarič Mila, prof. Šest Osip, Vera Marija.

Boltar Mileva, Bratina Valo, Debevec Ciril, Gale Jože, Gabrielčič Nada, Gradiš Josip, dr. Kreft Bratko, Levar Ančka, Nablocka Marija, Potokar Alojzij, Presetnik Franc, Sever Stane, Slavčeva Maša.

b) Inspicijenta: Murgelj Fran, Vertin Janko;

c) Suflezi: Povhe Marija, Kikelj Mira;

č) Rekviziterka: Coriary Erna;

d) Tehnično osebje:

Gledališki mojster: Leben Viljem; električarja: Premk Adolf, Povhe Franc; telefonist in vratar: Magerl Josip; frizerja: Mirtič Ivan (odšel 15. IV. 1939 k vojakom), nato Cecič Ante, Pipp Marija; kurjač: Bernard Franc; dekoraterji: Brezovar Viljem, Klepec Ivan, Šešek Ivan, Labernik Ignacij, Rotar Vinko, Slavič Franc, Tončič Ludvik; nočni čuvaj: Zadnik Anton; snažilki: Cilenšek Marija, Žerjal Terezija.

DELOVANJE DRAME:

Sezona 1938-39 se je začela v Drami dne 22. septembra 1938 z otvoritveno predstavo: A. Tolstoj: Car Fjodor.

V teku sezone je bilo v Drami 211 predstav; od teh 100 v abonmaju in 111 izven abonmaja. Uprizorilo se je 26 del, izmed katerih je bilo 18 premier, 4 nove reprize in 4 reprize iz minule sezone.

Pregled del je naslednji:

Št.	Avtor	Delo	Dan predstave		Režiser	Štev. predst.	Obisk	
			premier	repriza				
1	Tolstoj A.	Car Fjodor	22. IX.		Debevec	7	2410	
2	Finžgar F. S.	Veriga	24. IX.		Skrbišek	8	2838	
3	Vuolijoki H.	Zenena Niska vuorijuu	27. IX.		Krefc	22	7420	
4	Molière	Izsiljena ženitev	1. X.		Sest	7	2342	
5	Cajnkari	Petropljeni svet	8. X.		Debevec	13	8726	
6	Gogolj	Ženitev		14. X.	Debevec	2	421	
7	Benedetti	30 sekund ljubezni	22. X.		Sest	13	5191	
8	Priestley	Brezov gaj	10. XI.		Krefc	10	2519	
9	Strindberg	Labodka	16. XI.		Debevec	6	1926	
10	Golia	Dobrudža 1916	30. XI.		Sest	9	3380	
11	Golia	Snegulčica		4. XII.	Debevec	4	1012	
12	Gregorin	Kralj z neba	26. XII.		Gregorin	2	799	
13	Kästner	Pikica in Tonček	3. I.		Sest	8	3469	
14	Newiarowicz	Hollywood		11. I.	Krefc	11	3210	
15	Našič	Pokojnik			Debevec	2	416	
16	Piskor	Upniki, na plan!	21. I.		Sest	16	6172	
17	Verncuil-Beer	Potovanje v Benetke	15. II.		Debevec	7	2255	
18	Cankar	Hlapci	2. II.		Debevec	12	4052	
19	Zupancič	Veronika Deseniška	4. III		Debevec	1	278	
20	Scandeker	Prevara	16. III.		Krefc	6	1918	
21	Pirandello	Kaj je resnica?	13. IV.		Debevec	9	2339	
22	Tolstoj	Živi mrtvec	29. IV.		Sest	9	3209	
23	Nestroy	Utopljenca	10. V.		Sest	8	3062	
24	Shakespeare	Othello			Sest	7	2525	
25	Piskor	Velika skušnjava	20. V.		Sest	6	2373	
26	Bekeff	Neopravičena ura	10. VI.		Sest	5	2404	
	Miklavžev večer					1	322	
	Kraj na Betajnovi — gostovanje mariborske Drame						211	7211
							211	563
								72664

Po narodnosti pisateljev je bilo na repertoarju 15 slovanskih del (8 slovenskih, 1 srbohrvatsko, 2 češki, 1 poljsko, 3 ruska), dalje 2 francoski, 2 angleški, 2 nordijski, 2 nemški, 2 italijanski in 1 madžarsko delo.

Slovanska dela so bila vprizorjena 108 krat (slovenska 55 krat, srbohrvatska 2 krat, češka 22 krat, poljska 11 krat, ruska 18 krat), francoska dela 14 krat, angleška 17 krat, nordijska 28 krat, nemška 10 krat, italijanska 22 krat, madžarska 5 krat.

V teku sezone je gostovala Drama stalno v Mestnem gledališču v Celju, kjer so se vršile predstave za abonma. Gostovanja so bila tudi v drugih krajih dravske banovine, kakor v Kranju, Tržiču, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti.

Dramske predstave v Ljubljani so imele 72.111 obiskovalcev, brez onih, ki dobivajo članske, recenzentske ali brezplačene vstopnice; povprečni poset predstave v Ljubljani beleži 340 obiskovalcev.

Poleg rednih predstav je priredila Uprava Miklavžev večer, ki se je vršil 5. decembra 1938. Ob priliki odkritja Cankarjevega poprsja v veži dramskega gledališča se je vršila Cankarjeva akademija dne 2. februarja 1939, ter prvo gostovanje mariborske Drame v našem gledališču dne 6. februarja 1939. Oboje se je vršilo v okviru Slovenskega tedna ob priliki 20 letnice, odkar igra Drama v lastnem posloju.

Režirali so:

Ime	Štev. del	Štev. predst.	Pre-mijera	Nova repriza	Re-priza	Opomba
Debevec Ciril	10	63	6	—	4	
dr. Bratko Kreft	4	49	4	—	—	
Gregorin Edvard	1	2	—	1	—	
Skrbinšek Milan	1	8	—	1	—	
prof. Šest Osip	10	89	8	2	—	
	26	211	18	4	4	

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Josip Vidmar. Za upravo: Josip Vidmar. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

LEKARNA
Mr. A. USTAR
LJUBLJANA
nasproti glavne pošte

Oddajajo se zdravila po recepte vseh bolniških blagajn. — Priporoča mallnovce pristen, naraven v vseh množinah. — Orig. norveško ribje olje, sveže, naj-finejše vedno v zalogi. — Naročila točno po povzetju!

Klavirje, gosli, čela, saksofone, trompete, klarinete
Hohner harmonike in vse glasbilna potrebščine od
šolskih do prvovrstnih izdelkov kupite najceneje pri

WARBINEK
MIKLOŠIČEVA 4

Garantirano mojstrsko popravilo in
izboljšanje glasu pri vseh glasbilih

A. JANEŽIČ

Galanterijske in modne potrebščine

*Šolske, pisarniške in knjigoveške potreb-
ščine na debelo in na drobno*

LJUBLJANA
FLORJANSKA ULICA 12-14

*Knjigoveznica, industrija šolskih zvezkov
in poslovnih knjig*

Gostovanje Z. Rogoza, člana Nar. divadla v Pragi

Danes bomo tiči

VESELOIGRA S PETJEM V ŠTIRIH DEJANJIH (OSMIH SLIKAH). SPISAL I. NESTROY.

REŽISER: PROF. O. ŠEST.

Plavec, trgovec v malem mestu	Lipah
Minka, njegova varovanka	A. Levarjeva
Bobek, trgovski pomočnik	ROGOZ k. g.
Matiček, trgovski vajenec	V. Juvanova
Zmikavec, hlapec	Presetnik
Jera, hišna	Rakarjeva
Melhijor, hlapec brez službe	Kralj
Mirko Drugovič	Drenovec
Poskočil, krojaški mojster	Skrbinšek
Gospa Globočnikova, modistka	M. Danilova
Gospa Jelovškova, vdova	Gaberjelčičeva

Gospodična Cvetkova, Plavčeva svakinja	M. Boltarjeva
Komar	Brezigar
Fina, modistka	Simičičeva
Lizika, služkinja pri Cvetkovi	I. Boltarjeva
Izvošček	Bratina
Policač	Potokar
Grabež, potepuh	Jerman
Prvi natakak	Vertin
Drugi natakak	Brezigar
Hišnik	Kaukler

Dejanje se vrši najprej v Plavčevem stanovanju v malem mestu, potem v Ljubljani, končno zopet v Plavčevi hiši.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob 20.

Konec ob pol 23.

Partar:	Sedeži I. vrste	Din 35—
	" II.-III. vrste	" 32—
	" IV.-VI. "	" 28—
	" VII.-IX. "	" 26—
	" X.-XI. "	" 24—
	" XII.-XIII. "	" 22—

Lože v parterju (4 osebe)	Din 120—
" v I. redu (4 osebe)	" 120—
" balkonske (4 osebe)	" 90—
Dodatni ložni sedelci v parterju	" 25—
" v I. redu	" 25—
" balkonski	" 18—

Balkon: Sedelci I. vrste	Din 24—
" II. "	" 20—
Galerija: Sedeži I. vrste	" 16—
" II. "	" 14—
" III. "	" 12—
Galerijsko stojišče	" 3—
Dijaško "	" 6—

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure. Predpisana taksa za penzijski fond je vračunana v cenah.

OB
LEPI
GLASBI,
SLADKE
BON-
BONE!

Bon-Bon

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 30

Izbira keskov, bonbonov, čokolade, desertov in likerjev.

Knjigarna Kleinmayr & Bamberg

najstarejša v Jugoslaviji, priporoča
svojo bogato zalogo strokovnih in
zabavnih knjig v vseh jezikih

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 16

ŠUMI

ČOKOLADA, BONBONI, FINO PECIVO,
BONBONIERE, LIKERJI, I. T. D. I. T. D.
VEDNO SVEŽE BLAGO - TOVARNIŠKA ZALOGA

GRADIŠČE ŠTEV. 7 - 9
POLEG DRAME